

คู่มือ

แนวทางการปฏิบัติงาน

กิจกรรมงานสภานักเรียน

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

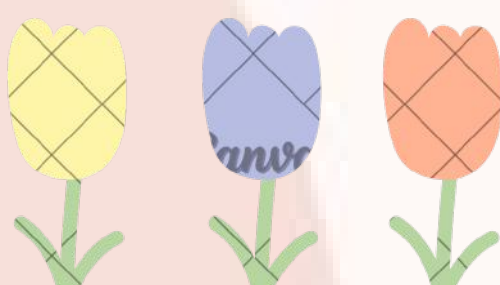
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ศึกษานครราชสีมาเขต 2 ได้จัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานสถานักเรียน เพื่อ
พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณ
ธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง
มีความสุข ปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยใช้กระบวนการจัดการ
เรียนการสอนอย่างหลากหลาย ทั้งยังส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมสภา
นักเรียนเพื่อเตรียมนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี เข้าใจในการปกครองระบบ
ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

การดำเนินงานของสถานักเรียนให้มีความเข้มแข็ง ผู้ปฏิบัติต้องมี
ความเข้าใจหลักการพื้นฐาน วัตถุประสงค์กระบวนการจัดกิจกรรมสถานักเรียนมี
ความรู้และทักษะมนการปฏิบัติงาน ตลอดจนเห็นคุณค่าของกิจกรรมสถานักเรียน
ของบุคลากรทุกฝ่าย เอกสารสถานักเรียนหลักการและแนวทางในการดำเนินการ
สถานักเรียนเล่มนี้ เป็นเอกสารที่เป็นแนวทางพัฒนาสถานักเรียนให้เข้มแข็งอันจะ
ส่งผลต่อคุณภาพของพลเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง
เป็นประมุข

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ หลักการและแนวคิด

1-2

ส่วนที่ ๒ สถานักเรียน

3

- สถานักเรียนคืออะไร

4

- ทำไมต้องมีสถานักเรียน

4

- ที่มาของสถานักเรียน

4

- โครงสร้างและองค์ประกอบของสถานักเรียน

5-6

- บทบาทของสถานักเรียน

7

- หน้าที่ของสถานักเรียน

8

- คุณค่าและความสำคัญของสถานักเรียน

9

ส่วนที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานักเรียน

10

- หลักธรรมาภิบาล

10

- หลักการสำคัญของธรรมาภิบาล

11

- การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ

12

- การสร้างและพัฒนาเครือข่าย

13

- หลักการในการทำงานของเครือข่าย

13

- ลักษณะของเครือข่ายที่ดี

14

- การสร้างจิตอาสา / สำนักสาธารณะ

15-16

- ขั้นตอนการเลือกตั้งสภา

17-18

- ตัวอย่างโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะ

กรรมการสถานักเรียน

19

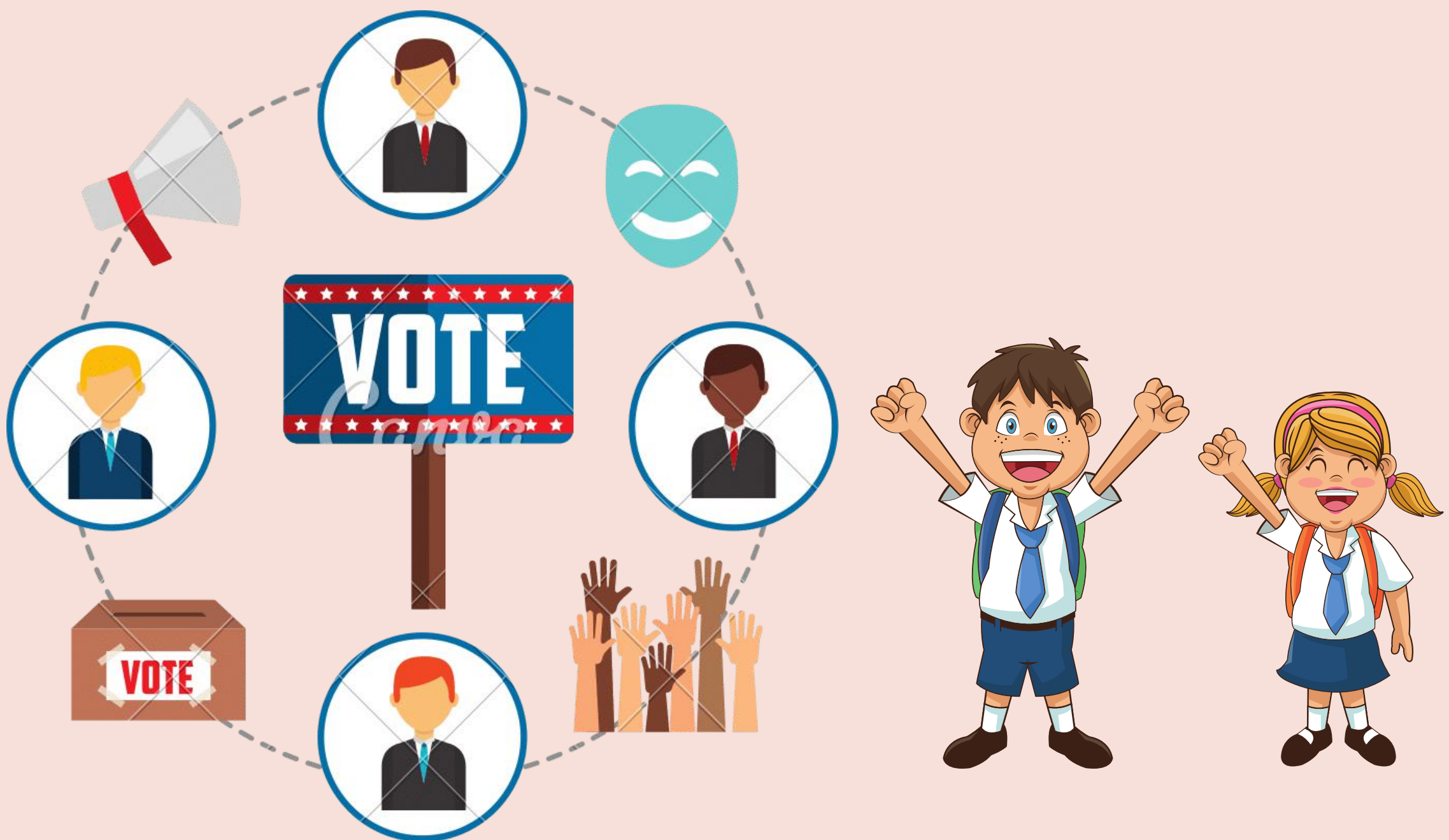
สารบัญ

หน้า

- รูปแบบการประชุมสถานักเรียน 20
- แผนผังรูปแบบการประชุมสถานักเรียน 20
- การประเมินผลการจัดกิจกรรมสถานักเรียน 21
- แนวทางการตรวจสอบ 21
- การสรุปและรายงานผล 22
- ภาคผนวก 23

หลักการและแนวคิด

ปัจจุบันสังคมไทยให้ความสำคัญในเรื่องของประชาธิปไตยมาก ไม่เว้นแต่เด็ก ๆ ที่ควรจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องของประชาธิปไตยให้มาก จึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครู ที่ต้องสร้างความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยอย่างถูกต้องให้แก่เด็ก ๆ เพราะสิ่งนี้ ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญสิ่งหนึ่งที่จะทำให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเกิดความสงบสุข

เด็กและเยาวชนหากได้รับการพัฒนาและได้รับโอกาส ให้ใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ย่อมเป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดความเป็นชาติ สามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เด็กและเยาวชนจึงเป็นความหวังในการจรรโลง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม

การรับรองศักดิ์ศรีการเป็นมนุษย์เพื่อให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรม มีสิทธิ มีช่องทางในการเข้าไปมีส่วนร่วมการพัฒนาสังคมทุกระดับ ตั้งแต่การร่วมรับรู้ข้อมูล การร่วมแสดงความคิดเห็น การร่วมตัดสินใจ การร่วมตรวจสอบ โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ ตามหลักรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมนำความรู้ โดยการสร้างความตระหนักและความสำนึกในคุณค่าตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างความสมานฉันท์ การใช้สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน ท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาและสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรนักเรียน

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๒ ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชน จึงกำหนดแนวทางการพัฒนากิจกรรม "สถานักเรียน" ให้โรงเรียนได้นำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองและวิถีประชาธิปไตย อันได้แก่ คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม รวมทั้งหลักธรรมาภิบาล การมีจิตอาสาและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ อันจะส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมก้าวสู่ความเป็นสากล โดยความร่วมมือของทุกภาคีเครือข่าย

การดำเนินงานสถานักเรียนเปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้นักเรียนเป็นนักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ รู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่และเป็นประโยชน์ในการปกครองโดยช่วยแบ่งเบาภาระของครูได้เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มุ่งเน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ อีกทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรปัจจุบันที่มุ่งเน้นความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ดังนั้นกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๒ ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาจะต้องขับเคลื่อนกิจกรรมสถานักเรียนสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

สถานักเรียน

สถานักเรียนคืออะไร

สถานักเรียนเป็นกิจกรรมหนึ่งของนักเรียนซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียนตามกระบวนการ นิติธรรม และเป็นกิจกรรมที่จะปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมความเป็นประชาธิปไตยมีจิตวิญญาณในการใช้ธรรมมาภิบาลเพื่อให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติเป็นต้นกล้าประชาธิปไตยที่มั่นคง เข้มแข็งของสังคมไทย

ทำไมต้องมีสถานักเรียน

การพัฒนานักเรียนให้สามารถนำหลักธรรมาภิบาลไปพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ การมีวินัย เคารพกติกา มีจิตอาสาเพื่อสังคม รู้จักใช้กระบวนการประชาธิปไตยและแนวทางสันติวิธี ซึ่งกิจกรรมที่สามารถทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังกล่าวได้ คือ กิจกรรมสถานักเรียนที่มาของสถานักเรียน

ที่มาของสถานักเรียน

โรงเรียนมีภารกิจในการปลูกฝังวิถีประชาธิปไตยให้กับนักเรียน โดยการสนับสนุนให้นักเรียนได้มีกิจกรรมการเรียนรู้ ขบวนการประชาธิปไตยที่ได้ปฏิบัติจริงในรูปแบบการเลือกตั้งผู้แทนนักเรียน เริ่มจากการเลือกหัวหน้าห้อง หัวหน้าระดับชั้น ประธานชุมชน ประธานชมรม คณะกรรมการนักเรียน และสถานักเรียน

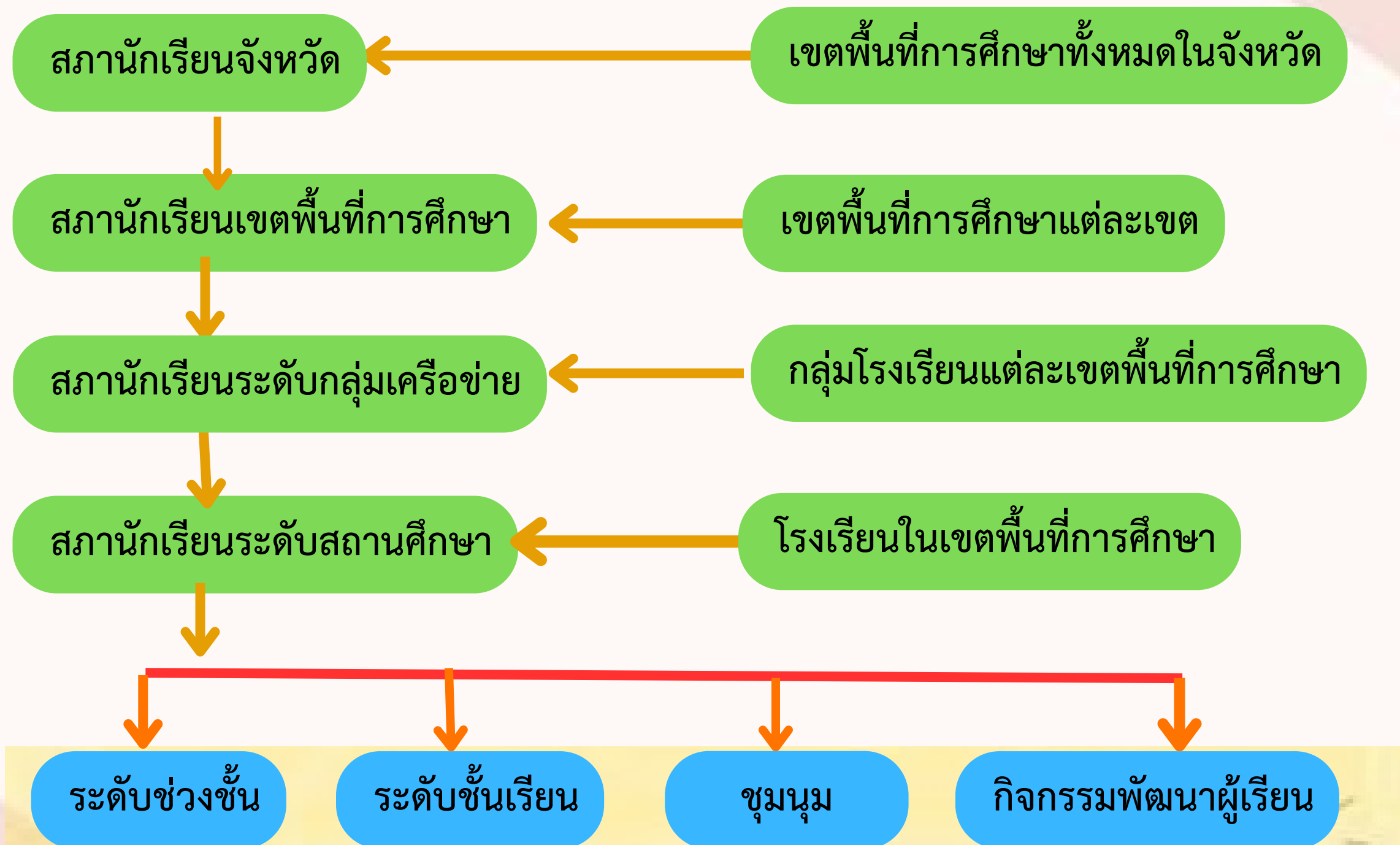

โครงสร้างและองค์ประกอบสถานักเรียน

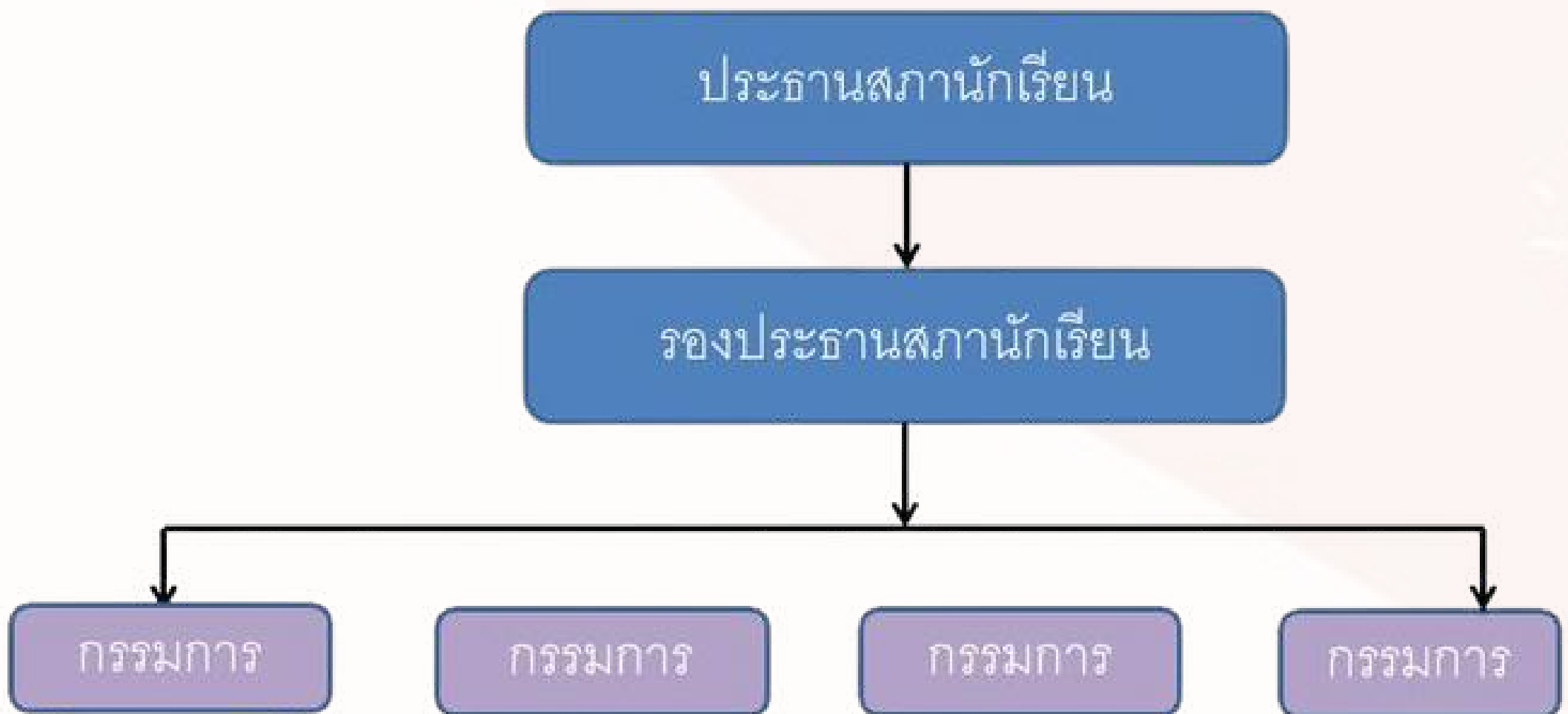
โครงสร้างการจัดองค์การบริหารงานสถานักเรียน
ปรากฏดังในแผนภูมิ

รูปแบบที่ ๑

โครงสร้างและองค์ประกอบสถานักเรียน

รูปแบบที่ ๒

รูปแบบที่ ๓

บทบาทของสภานักเรียน

๑. เป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่วนรวมตามหลักธรรมาภิบาล
๒. ปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตนเองและเพื่อนนักเรียนโดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยและแนวทางสันติวิธี
๓. ส่งเสริม สนับสนุนและมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและส่วนรวม
๔. สืบสานความรู้ ภูมิปัญญา อนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ
๕. เป็นผู้นำเพื่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคม
๖. ประสานและปฏิบัติงานร่วมกับทุกหน่วยงาน องค์กร ชุมชนต่าง ๆ
๗. รณรงค์ให้นักเรียนทำความดีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน

หน้าที่ของสถานักเรียน

๑. ดูแลทุกข์ สุข ของนักเรียน และร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
ในโรงเรียน
๒. ประสานงานกับบุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ เพื่อ
ประโยชน์และความก้าวหน้าที่นักเรียนควรได้รับ
๓. รับผิดชอบงานและกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน
๔. คิดริเริ่มโครงการที่เป็นประโยชน์ สามารถปฏิบัติได้จริง
และส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียน
๕. ดูแลสอดส่อง และบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนที่เกิดประโยชน์
อย่างคุ้มค่า
๖. ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ทันทต่อเหตุการณ์ และตรงไป
ตรงมา
๗. เสนอความคิดเห็นต่อโรงเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและ
เพื่อพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ
๘. วางแผนดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับครูที่ปรึกษา
๙. ปฏิบัติงานโดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดของทางราชการ
พร้อมทั้งต้องรักษาไว้ซึ่งศีลธรรม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดี
งาม

คุณค่าและความสำคัญของสถานักเรียน

๑. เป็นกลไกสำคัญให้นักเรียนเห็นคุณค่าของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และเพื่อการพัฒนาสังคมในโรงเรียนให้เป็นสังคมประชาธิปไตย
๒. เป็นกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
๓. เป็นเวทีให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและประสบการณ์ตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยและการใช้หลักธรรมาภิบาล
๔. สร้างโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยอย่างสงบสุข
๕. เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการปลูกฝังจิตวิญญาณประชาธิปไตยและการใช้หลักธรรมาภิบาลแก่นักเรียน
๖. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
๗. ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และรู้จักเคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น
๘. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ
๙. ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ต่อตนเองและสังคม
๑๐. ส่งเสริมความสามัคคีและให้เกิดความมีน้ำใจต่อหมู่คณะ
๑๑. ส่งเสริมนักเรียนให้เป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย

การสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานักเรียน

การดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด จำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานักเรียน ด้วยการนำหลักการธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติ การใช้หลักความสมานฉันท์ การใช้แนวทางสันติวิธีในการดำเนินงาน อีกทั้งยังต้องมีการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ การสร้างและพัฒนาเครือข่าย การสร้างลักษณะนิสัยให้นักเรียนเป็นผู้มีจิตอาสาและมีจิตสำนึกสาธารณะซึ่งองค์ความรู้แต่ละเรื่องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

หลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล หมายถึง การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในสังคมอันได้แก่ ภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชนที่จะช่วยให้เกิดความถูกต้อง ความชอบธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบและมีความเห็นร่วมกันในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

หลักการสำคัญของธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล หมายถึง การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคมอันได้แก่ ภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชนที่จะช่วยให้เกิดความถูกต้อง ความชอบธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบและมีความเห็นร่วมกันในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ได้ระบุ

หลักการสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ 6 หลักการ คือ

๑. หลักนิติธรรม คือการปกครองภายใต้ขอบเขตของระเบียบ แบบแผน โดยใช้กฎหมายเป็นหลักในการดำเนินงาน
๒. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นสำคัญ
๓. หลักความโปร่งใส คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก สามารถตรวจสอบได้
๔. หลักการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการตัดสินใจในการดำเนินงาน
๕. หลักความรับผิดชอบต่อ คือ ความตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีสำนึกในความรับผิดชอบต่อในภาระหน้าที่
๖. หลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

การนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักการดังกล่าว ไปสู่การปฏิบัตินั้น ต้องมีลักษณะและเงื่อนไข คือ มีความชอบธรรม มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อ และสามารถตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชน

การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ

ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการวางแผนการจัดองค์กร การสื่อสาร การแก้ปัญหา การตัดสินใจและการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร คุณลักษณะของผู้นำที่ดี ประกอบด้วย

๑. ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน (คนเก่ง)
  - ๑.๑ มีความรู้ความเข้าใจงานในหน้าที่รับผิดชอบ
  - ๑.๒ มีความสามารถในการทำงานในหน้าที่รับผิดชอบ
  - ๑.๓ มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน
  - ๑.๔ มีความสามารถในการคิดริเริ่มหรือการพัฒนางาน
  - ๑.๕ มีความมั่นคงทางอารมณ์
๒. ความรับผิดชอบในการทำงาน (คนดี)
  - ๒.๑ มีความขยันในการทำงาน
  - ๒.๒ มีความเพียรพยายามและทุ่มเทให้กับการทำงาน
  - ๒.๓ มีความประหยัดในการใช้ทรัพยากรประกอบการทำงาน
  - ๒.๔ มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน
  - ๒.๕ มีระเบียบวินัยในการทำงาน
๓. ความเป็นมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน (มีน้ำใจ)
  - ๓.๑ ให้ความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
  - ๓.๒ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน
  - ๓.๓ ยิ้มแย้มแจ่มใสมีมิตรไมตรีต่อเพื่อนร่วมงาน
  - ๓.๔ วางตัวเสมอต้นเสมอปลาย น่าเลื่อมใส ศรัทธา
  - ๓.๕ ให้เกียรติและให้โอกาสเพื่อนร่วมงานหรือเป็นนักประชาธิปไตย

การสร้างและการพัฒนาเครือข่าย

การสร้างเครือข่าย หมายถึง การขยายตัวองค์กรในการทำงานร่วมกันอย่างระบบ และเป็นการช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อให้องค์กรได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่โดยทั่วไปเครือข่ายการดำเนินงานมีหลายระดับตั้งแต่ ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่น และระดับองค์กร

องค์กรประกอบของเครือข่าย

- ต้องมีสมาชิกองค์กรต่าง ๆ มารวมกัน
- ต้องมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- ต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกทั้งภายใน

และภายนอกเครือข่าย

- ต้องมีกิจกรรมร่วมกัน
- ต้องมีการระดมทรัพยากรร่วมกัน
- ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น
- ต้องมีแกนหลักในการประสานงาน

หลักการในการทำงานของเครือข่าย

- คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดขององค์กรเป็นหลัก
- ลดทอนการยึดอัตราและผลประโยชน์ของตัวเอง
- มีความเข้าใจในข้อจำกัดของแต่ละฝ่าย
- มีความไว้วางใจในการทำงานร่วมกัน
- ยึดหลักความเสมอภาคในการทำงาน
- มีทัศนคติที่ว่าผู้ประสานงานคือผู้ให้บริการ และให้การสนับสนุนไม่ใช่ผู้นำหรือ สั่งการแต่เป็นผู้คิดริเริ่ม

- ต้องเป็นการทำงานแบบกระจายอำนาจไม่ใช่รวม

ศูนย์กลางคือการประสานงาน

- องค์กรสมาชิกมีความเท่าเทียมกัน
- มีการสื่อสารกันหลายทาง
- มีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และเป็นประโยชน์

โดยเกิดจากความร่วมมือของสมาชิก

- มีการประสานงานทั้งแนวตั้งและแนวนอน
- มีแกนกลางที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะของเครือข่ายที่ดี

- ต้องเกิดขึ้นตามธรรมชาติและเป็นไปตามความสมัครใจของทุกคน
- ต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- ต้องร่วมมือกันเป็นทีมในการทำกิจกรรม
- ต้องมีใจเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย
- ต้องมีการบริหารและการจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ
- ต้องมีทรัพยากรสนับสนุน
- ต้องมีเครื่องมือและกลไกในการทำงาน

แผนภูมิเครือข่ายการสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่สถานักเรียน

การสร้างจิตอาสา/สำนึกสาธารณะ

จิตอาสา หมายถึง การมีจิตที่ต้องการช่วยเหลือผู้อื่น นึกถึงส่วนรวม อยู่เสมอ แสดงออกด้วยการกระทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน อยากเห็นความสุข ความสำเร็จของผู้อื่น และปรารถนาจะเห็นส่วนรวมมีความสุขกับการได้ทำสิ่ง ดีดี มีจิตใจที่แน่วแน่มั่นคง คำนึงว่ากิจกรรมส่วนที่ตนทำก่อให้เกิดประโยชน์ สุขแก่ผู้อื่น

ความเป็นผู้มีจิตอาสา/สำนึกสาธารณะ เกิดจากการซึมซับบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมของสถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถานบันสังคม การเรียนรู้จากการได้รับโอกาสที่ได้คิด ได้สร้างสรรค์ ได้ ทดลองซึ่งสถาบันต่าง ๆ มอบโอกาสให้ การมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรม ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุน และการกระตุ้น จากสถาบัน การเมือง การปกครอง และสื่อมวลชน

แนวทางในการพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้มีจิตอาสา/สำนึกสาธารณะ ของสถาบันการศึกษา คือ สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนสร้าง ปัญญาและพิจารณาจากการกระทำสู่การเรียนรู้ การสร้างความคิด จิตสำนึก ให้ยึดมั่นในสถาบันศาสนา สถาบันครอบครัว การสร้างเมตตาธรรมให้เกิดขึ้น แก่นักเรียน การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม การ สร้างกิจกรรมพัฒนา ชั่ว ๆ บ่อย ๆ และต่อเนื่อง การได้รับความร่วมมือจาก หลายฝ่าย การสร้างความคิดเห็นที่ถูกต้อง การสร้างความอดทน อดกลั้น ความรับผิดชอบ การสร้างวินัยในตนเอง และการมีเมตตาธรรม

ปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างผู้เรียนให้มีจิตอาสา/สำนักสาธารณะ

๑. การมีความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่นักเรียน
๒. การสร้างความร่วมมือและความใส่ใจของครู
๓. การสร้างความสนใจในกิจกรรมนักเรียน
๔. การสร้างโอกาสให้แก่นักเรียน
๕. การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ใช้โอกาสทำงานเพื่อ

ส่วนรวมและสังคม

๖. การแสวงหาโอกาสจากแหล่งเรียนรู้ ภายนอกสถาบัน
คุณค่าและความสำคัญของการมีจิตอาสา/สำนักสาธารณะ

๑. มีผลต่อความมั่นคงของชาติ
๒. เป็นพื้นฐานในการพัฒนาและสร้างสรรค์

ความเจริญให้แก่องค์กร

๓. ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วม และความผูกพันในองค์กร
๔. มีผลต่อการพัฒนาวิสัยในตนเองของนักเรียน นักศึกษา
๕. เป็นทุนทางสังคมที่มีความสำคัญของประเทศ

ขั้นตอนการเลือกตั้งสภานักเรียน

แผนภูมิที่มาสภานักเรียน

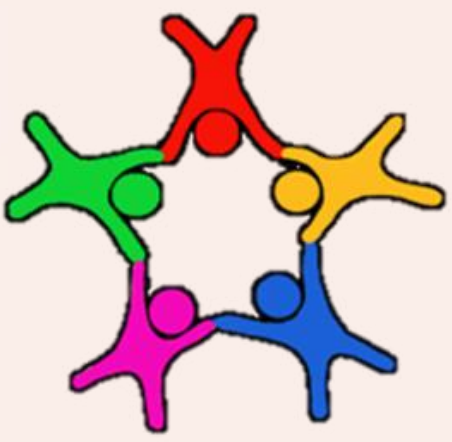

วิธีและขั้นตอนการดำเนินงาน

การได้มาซึ่งสภานักเรียนของแต่ละโรงเรียนนั้น จะต้องเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือธรรมนูญว่าด้วยสภานักเรียนของแต่ละโรงเรียน โดยจะต้องกำหนดรูปแบบหรือองค์ประกอบของสภานักเรียนไว้ เช่น สมาชิกสภานักเรียนที่ได้มาจากการดำเนินการเลือกตั้งในระดับโรงเรียน อาจจะเลือกตั้งแบบเป็นทีม หรือเป็นรายบุคคล ก็ได้

สำหรับที่มาของสถานักเรียน โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา
กิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียนเพื่อศึกษาหาความรู้ วางแผนการดำเนินงาน
ศึกษาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียน จัดทำระเบียบ ข้อบังคับหรือธรรมนูญ
ของโรงเรียนว่าด้วยสถานักเรียนโรงเรียนโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาสนับสนุนให้มีการ
ตั้งพรรค/กลุ่ม เพื่อส่งเสริมกิจกรรมเลือกตั้งสถานักเรียน

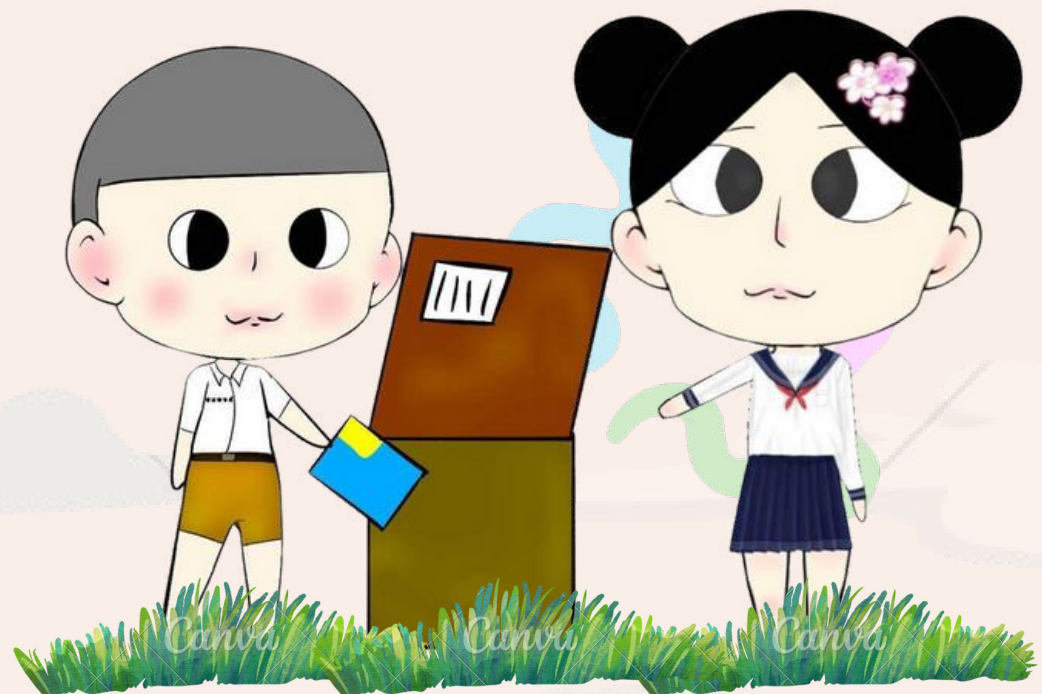

4 ขั้นตอนการเลือกตั้งสถานักเรียน

1. แสดงตนลงคะแนน

2. รับบัตรเลือกตั้ง

3. ทำเครื่องหมายกากบาท และพับบัตรเลือกตั้ง

4. หย่อนบัตรเลือกตั้ง ด้วยตนเอง

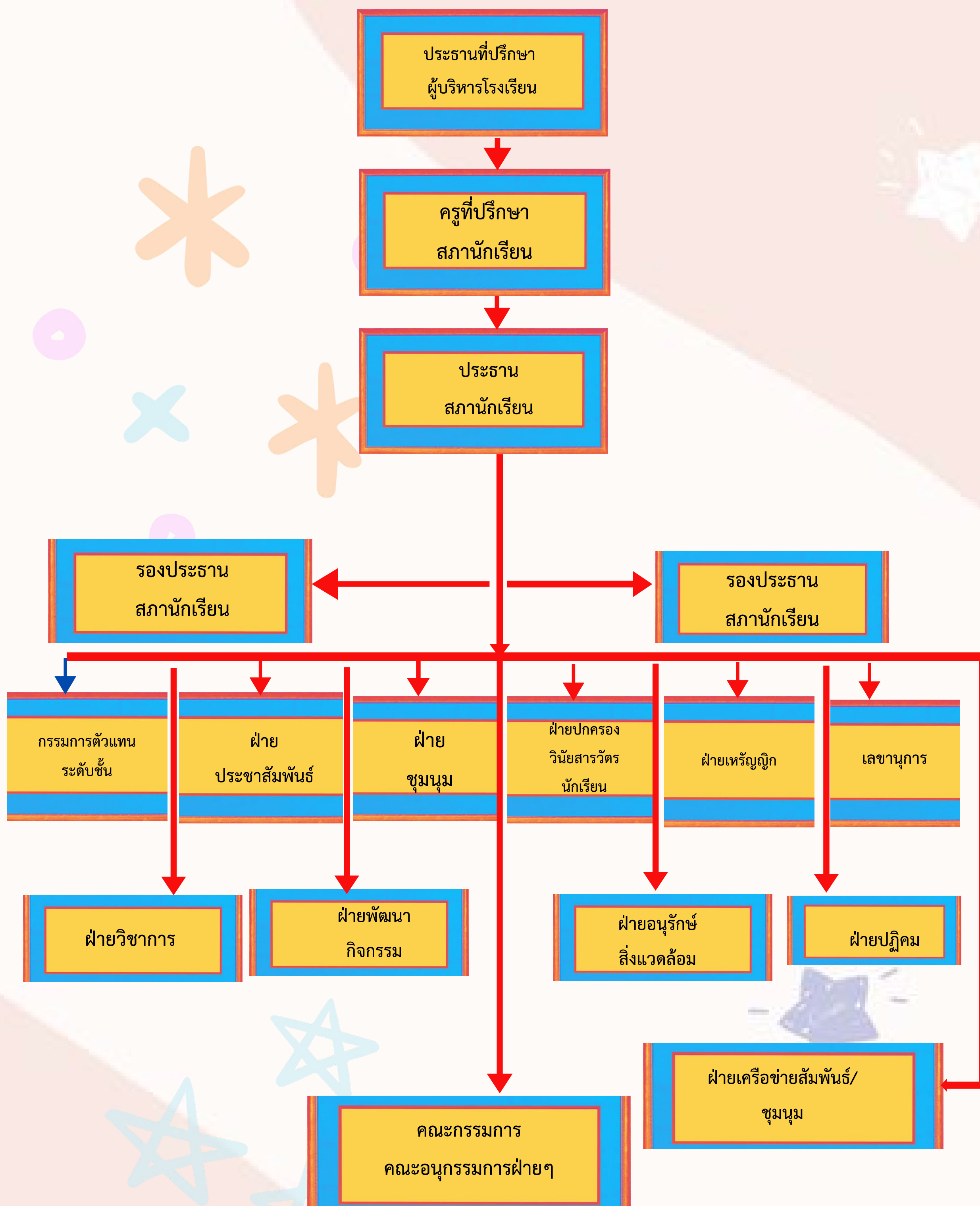

(ตัวอย่าง)

โครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานักเรียน

โรงเรียน.....

รูปแบบการประชุมสถานักเรียน

รูปแบบและการกำหนดระเบียบวาระการประชุม

คำว่า "ระเบียบวาระ" หมายความว่า ลำดับรายการที่กำหนดไว้เสนอที่ประชุม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 : 674) คำคำนี้ จึงใช้สำหรับการประชุมโดยเฉพาะ บางหน่วยงานใช้คำว่า "วาระ" ซึ่งอาจเพราะเห็นว่าเป็นคำสั้น ๆ แต่คำนี้ควรใช้เฉพาะภาษาพูดเท่านั้น ไม่ควรใช้ในรายงานการประชุม เพราะไม่ได้มีความหมายเกี่ยวกับการประชุมแต่อย่างใด

ระเบียบวาระการประชุม มีความสำคัญหลายประการ กล่าวคือ ทำให้ผู้เข้าประชุมทราบขอบเขตของการประชุม และทราบประเด็นล่วงหน้าสามารถเตรียมข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อเสนอที่ประชุม นอกนั้นยังหวังเป็นการจัดระเบียบวาระการประชุมให้ดำเนินไปตามลำดับ

แผนผังรูปแบบการประชุมสถานักเรียน

1. กำหนดรูปแบบโต๊ะประชุม

2. รูปแบบและการกำหนดระเบียบวาระการประชุม

3. ขั้นตอนการดำเนินการประชุม

4. การรายงานผลการประชุม

5. แนวทางการประเมินรูปแบบการประชุม
สถานักเรียน

การประเมินผลการจัดกิจกรรมสถานักเรียน

การประเมินผลการจัดกิจกรรมสถานักเรียนกำหนด
ขั้นตอนไว้ดังนี้

- วางแผนการดำเนินงาน
- กำหนดรูปแบบการประเมิน
- สร้างเครื่องมือวัดและประเมิน
- วัดและประเมินผล
- สรุปรายงานผล

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

- แบบสอบถาม (Questionnaire)
- แบบสัมภาษณ์ (Interview)
- แบบสังเกต (Observation)

แนวทางการตรวจสอบ

การประเมินผลการจัดกิจกรรมของสถานักเรียน

- ตรวจสอบความครบถ้วนแบบประเมินของกิจกรรม

สถานักเรียน

- ตรวจสอบความเพียงพอ และสอดคล้องของแบบ

ประเมินผลกับเนื้อหากิจกรรม

- ตรวจสอบบันทึกการประชุม คำสั่ง แต่งตั้ง

คณะกรรมการ และเอกสารมอบหมายงาน หรือเอกสาร

อื่น ๆ ที่บ่งบอกถึงรายละเอียดขอบข่ายหน้าที่ของ

ผู้รับผิดชอบงานประเมินผล

- ตรวจสอบความถูกต้อง/เหมาะสม ในการนำเสนอข้อมูล
- ตรวจสอบความครบถ้วนในการนำเสนอผลการประเมินกิจกรรม

การสรุปและรายงานผล

คณะกรรมการ/ผู้ประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรม
สถานักเรียน กำหนดขั้นตอนดังนี้

- ตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องการประเมินที่กำหนด
- สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามเครื่องมือการประเมิน
- นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามเครื่องมือ

การประเมิน

- จัดทำเอกสารรายงานผลการประเมิน กิจกรรม

สถานักเรียน

หมายเหตุ รูปแบบการประเมินกิจกรรมควรมีความหลากหลาย ไม่ควรใช้รูปแบบเดียวกัน เพื่อประเมินแต่ละกิจกรรม

ภาคผนวก

7

(ตัวอย่าง)

แนวทางในการจัดทำระเบียบ/ข้อบังคับ/ธรรมนูญโรงเรียนว่าด้วยสถานักเรียน

ระเบียบ/ข้อบังคับ/ธรรมนูญโรงเรียน.....ว่าด้วยสถานักเรียน
ปีพุทธศักราช.....

หมวด 1
บททั่วไป

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบโรงเรียน.....ว่าด้วยสถานักเรียน ปีพุทธศักราช....."

ข้อ 2 ระเบียบ/ข้อบังคับ/ธรรมนูญโรงเรียน มีผลบังคับใช้ หลังจากวันประกาศใช้เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ผู้อำนวยการโรงเรียน..... หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ประกาศใช้ระเบียบ/
ข้อบังคับ/ธรรมนูญโรงเรียน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้ว่าด้วย

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียน.....

คณะกรรมการที่ปรึกษา หมายถึง ครูผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาสถานักเรียน
โรงเรียน.....

สถานักเรียน หมายถึง สถานักเรียนโรงเรียน.....

หมวด 2
วัตถุประสงค์

ข้อ.....

ฯลฯ

หมวด 3
องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานักเรียน

ข้อ.....

ฯลฯ

14

2. ครูที่ปรึกษาสถานักเรียน

2.1 .....

2.2 .....

ให้คณะกรรมการสถานักเรียนปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ใน(ระเบียบ/ข้อบังคับ/ธรรมนูญ)
ของโรงเรียน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

13

(ตัวอย่าง)

คำสั่งโรงเรียน.....
ที่...../.....

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนและครูที่ปรึกษาสถานักเรียน

.....

ด้วยโรงเรียน.....ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งประธานสถานักเรียน ประจำการศึกษา.....
โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และได้ประกาศผลการเลือกตั้ง (ประธานสถานักเรียน) หรือคณะกรรมการ
สถานักเรียนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เพื่อให้สถานักเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
จึงแต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนตามโครงสร้าง ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการสถานักเรียน ประกอบด้วย

1.1 ชื่อ.....	ประธานสถานักเรียน
1.2 ชื่อ.....	รองประธานสถานักเรียน
1.3 ชื่อ.....	เหรัญญิก
1.4 ชื่อ.....	ประชาสัมพันธ์
1.5 ชื่อ.....	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
1.6 ชื่อ.....	หัวหน้าฝ่ายกิจกรรม
1.7 ชื่อ.....	หัวหน้าฝ่ายปกครอง
1.8 ชื่อ.....	หัวหน้าฝ่ายชุมชน
1.9 ชื่อ.....	หัวหน้าฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน และเครือข่าย

1.10 กรรมการฝ่ายต่าง ๆ

1) .....

2) .....

3) .....

ฯลฯ

1.11 เลขานุการสถานักเรียน

8

หมวด 4
การเลือกตั้ง การแต่งตั้ง และสมาชิกภาพ

ข้อ.....

ฯลฯ

หมวด 5
การบริหารงานสถานักเรียน

ข้อ.....

ฯลฯ

หมวด 6
บทบาทและหน้าที่สถานักเรียน

ข้อ.....

ฯลฯ

หมวด 7
การประชุมสถานักเรียน

ข้อ.....

ฯลฯ

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

หมายเหตุ สามารถปรับได้ตามความเหมาะสม

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายสมเกียรติ ชิดไธสง ผู้อำนวยการ สพป.นม.2

นางสาวดวงนภา ขาวสุข รองผู้อำนวยการ สพป.นม.2

นางคุณาลักษณ์ สกุลวรรณंबर ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

ผู้จัดทำ

นางจินตนา ช่องสาร นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นายปารมี สว่างสุข นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นายวรายุทธ์ จาดยางโทน นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาววรรณภา ศรีปัจฉิม นักวิชาการศึกษาชำนาญงาน

นางสาวลลิตา นิยมสุข เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางนงเยาว์ ชาญบัญญัติ เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวกรรณา ไยใหม่ นักจิตวิทยาประจำเขตพื้นที่

